

20.10.2017

Linjaukset opintojen ohjauksesta ja opintojen etenemisen seurannasta Helsingin yliopistossa

Helsingin yliopistossa opintoasiainneuvoston johdolla käynnissä olevan koulutus uudistuksen (Iso Pyörä) yhteydessä on valmisteltu yliopiston koulutus rakenteen uudistamista. Uudistuksen valmisteluvaiheessa todettiin, että opintojen ohjausta ja opintojen etenemisen seuranta koskevat linjaukset valmistellaan koulutusohjelmien perustamisen jälkeen.

Opintojen ohjausta ja opintojen etenemisen seuranta koskevien linjausten tavoitteena on muodostaa kokonaiskuva yliopiston opintojen ohjauksen ja opintojen etenemisen seurannasta. Linjaukset tukevat opetus- ja tutkimushenkilökuntaa, opiskelijoita, tohtorikoulutettavia sekä Yliopistopalveluita opintojen ohjauksen ja opintojen etenemisen seurannan toteuttamisessa. Linjaukset ovat myös perusta opintojen ohjauksessa ja opintojen etenemisen seurannassa tarvittavien tietojärjestelmien, sovellusten ja prosessien valmistelulle. Lisäksi työnjako opetus- ja tutkimushenkilökunnan ja Yliopistopalveluiden välillä tullaan rakentamaan yhteistoiminnassa näiden linjausten pohjalta.

Opintojen ohjausta ja opintojen etenemisen seuranta koskevien linjausten valmistelu käynnistyi syksyllä 2016 ja linjausten valmisteluun liittyi laaja kommentointivaihe keväällä 2017. Opintoasiainneuvosto on käsitellyt asiaa kokouksissaan 7.11.2016, 19.12.2016 ja 16.10.2017. Tohtorikoulutuksen johtoryhmä on käsitellyt linjauksia kokouksissaan 19.12.2016 ja 2.5.2017. Lisäksi opetuksen ja opetuksen tuen yhteistyöryhmä keskusteli linjauksista 29.9.2017.

Päätän opintojen ohjauksen ja opintojen etenemisen seurannan linjauksista oheisen liitteen mukaisesti. Linjaukset tulevat voimaan 1.8.2020. Linjausten edellyttämien palveluiden, tietojärjestelmien, sovellusten, prosessien ja eri toimijoiden työnjaon valmistelu käynnistyy välittömästi tällä päätöksellä.

Linjaukset korvaavat jatko-opiskelijoiden rekisteriseurannan ja alempaa ja ylempää korkeakoulututkintoa koskevan Etappi-seurannan sekä opintojen ohjausta ja opintojen etenemistä koskevat jatkotutkintolinjaukset (konsistori 8.6.2006).

Rehtori

Jukka Kola

Asiantuntija

Päivi Aronen

Liite: Linjaukset opintojen ohjauksesta ja opintojen etenemisen seurannasta Helsingin yliopistossa

LINJAUKSET OPINTOJEN OHJAUKSESTA JA OPINTOJEN ETENEMISEN SEURANNASTA HELSINGIN YLIOPISTOSSA

I LINJAUSTEN TAVOITTEET

- tukea opetus- ja tutkimushenkilökuntaa, opiskelijoita ja tohtorikoulutettavia sekä Yliopistopalveluita opintojen ohjauksen ja opintojen etenemisen seurannan toteuttamisessa
- tukea opintojen etenemistä, opiskeluprosessin sujuvuutta sekä edistää opiskelijakeskeistä oppimista
- varmistaa, että Helsingin yliopistossa tutkintoa suorittaville on tarjolla riittävästi ja oikea-aikaisesti ohjausta ja tukea
- lisätä ohjauksen ja tuen saatavuuteen liittyvää yhdenvertaisuutta eri koulutusohjelmissa
- lisätä opetus- ja tutkimushenkilökunnan antaman ohjaustyön arvostusta ja näkyvyyttä
- selkiyttää työnjakoa ja kehittää yhteistyötä opetus- ja tutkimushenkilökunnan ja Yliopistopalveluiden välillä
- määritellä ohjauksen ja opintojen etenemisen seurannan käytännöt, joiden perusteella voidaan suunnitella näitä toimintoja tukevat tietojärjestelmät ja sovellukset

II YLEISET LINJAUKSET

1. Linjaukset koskevat kaikkia alempaan ja ylempään korkeakoulututkintoon sekä tohtorin tutkintoon johtavia koulutuksia. Linjaukset otetaan käyttöön uuden koulutusrakenteen mukaisissa koulutusohjelmissa koulutus uudistuksen siirtymävaiheen aikana, joka päättyy 31.7.2020.

2. Ohjauksella tarkoitetaan tässä opiskelijan tai tohtorikoulutettavan oppimisprosessin, muutoksen, harjaantumisen ja asiantuntijaksi kasvun tukemista. Ohjauksen kokonaisuus muodostuu tiedotuksesta, neuvonnasta, ohjauksesta ja erityisohjauksesta.

3. Opetus- ja tutkimushenkilökunta antaa opetukseen ja tutkimukseen liittyvää **ohjausta**, joka vaatii opintojen ja tieteenalojen sisältöön liittyvää harkintaa, kuten henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan (HOPS) liittyvä ohjausta ja opinnäytetöiden ohjausta. Yliopistopalvelut vastaavat oman asiantuntemusalueensa **tiedotuksesta, neuvonnasta ja erityisohjauksesta**, kuten esimerkiksi opiskelija- ja tutkijavaihtoon, harjoitteluun liittyvästä neuvonnasta, uraohjauksesta ja opintopsykologien antamasta konsultaatiosta ja ohjauksesta.

4. Ohjausta ja neuvontaa annetaan kotimaiskielisissä ja monikielisissä koulutusohjelmissa opiskelijan äidinkielen mukaan suomeksi tai ruotsiksi, tai opiskelijan suostumuksen perusteella englannin kielellä tai muulla kielellä. Kun opiskelijan äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi, ohjausta ja neuvontaa annetaan englannin kielellä, tai opiskelijan suostumuksen mukaan muulla kielellä. Englanninkielisessä maisteriohjelmassa ja tohtoriohjelmassa ohjaus voidaan antaa myös vain englannin kielellä.

5. Helsingin yliopistossa tutkintoa suorittavalla on oikeus saada oppimista ja asiantuntijaksi kasvamista tukevaa ohjausta osana opiskelu- tai tutkimusprosessia ja tarpeen mukaan erillisenä palveluna. Opiskelija ja tohtorikoulutettava vastaavat omista opinnoistaan, ja tohtorikoulutettava vastaa lisäksi omasta tutkimustyöstään.

6. Ohjausta ja neuvontaa voidaan järjestää ohjaajan johdolla ryhmässä, seminaarissa, ohjaajan organisoimassa opiskelijoiden tai tohtorikoulutettavien vertaisryhmässä tai erikseen sovittavana ohjaajan ja opiskelijan, tai ohjaajan ja tohtorikoulutettavan välisenä yksilötapaamisena. Ohjausta ja neuvontaa voidaan antaa lisäksi tietojärjestelmäpohjaisesti.

7. Henkilökohtainen opintosuunnitelma on koko opiskeluajan kattava prosessi, joka tukee opintojen etenemistä ja asiantuntijuuden kehittymistä. Henkilökohtaisen opintosuunnitelman (HOPS) avulla edistetään opintojen suunnittelua ja opiskeluprosessin hallintaa. Henkilökohtainen opintosuunnitelma kuuluu kaikkiin tutkintoihin.

Henkilökohtaisen opintosuunnitelman (HOPS) laatimista ja opintojen etenemisen seuranta tuetaan ohjauksella ja neuvonnalla. Henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimista ja käsittelyä varten on tarjolla tietojärjestelmä. Myös opintojen etenemisen seuranta tuetaan tietojärjestelmäpohjaisesti.

8. Ohjausvastuut sisällytetään selkeäksi ja konkreettiseksi osaksi opetus- ja tutkimushenkilökunnan työsuunnitelmia. Yliopistopalvelut tarjoavat opetus- ja tutkimushenkilökunnan ohjaustyöhön tukea, koulutusta ja materiaalia.

III PERIAATTEET ALEMMAN JA YLEMMÄN KORKEAKOULUTUTKINNON OPISKELIJOIDEN OHJAUKSEN JA OPINTOJEN ETENEMISEN TUKEMISEKSI

9. Koulutusohjelman johtoryhmä vastaa opiskelijoiden ohjauksen organisoinnista. Ohjaajat sopivat esimiestensä kanssa ohjauksen sisällyttämisestä työsuunnitelmiin.

10. Koulutusohjelman johtoryhmä vastaa siitä, että jokaiselle opiskelijalle nimetään **ohjaava opettaja tai opettajaryhmä**, joka vastaa opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan (HOPS) liittyvästä ohjauksesta. Mikäli ohjauksesta vastaa opettajaryhmä, ohjausvastuut määritellään ja niistä tiedotetaan opiskelijoille.

Opintojen alkuvaiheessa ohjaava opettaja tai opettajaryhmä huolehtii erityisesti opiskelijoiden integroitumisesta koulutusohjelmaan ja sen opiskelu- ja tiedeyhteisöön.

Yliopistopalvelut tuottavat ohjaavalle opettajalle tai opettajaryhmälle ohjattavien opintojen etenemistiedot lukuvuosittain. Koulutusohjelman johtoryhmä päättää, miten opintojen etenemistietojen käsittely opiskelijoiden kanssa vuosittain järjestetään.

11. Koulutusohjelman johtoryhmä vastaa siitä, että jokaiselle opiskelijalle nimetään opinnäytetyön ohjauksesta vastaava pääohjaaja sekä mahdollisesti muita ohjaajia.

12. Koulutusohjelman johtoryhmä käsittelee vuosittain opiskelijoiden opintojen etenemistä koskevat seurantatiedot. Johtoryhmä päättää toimenpiteistä, joilla tuetaan opinnoissaan viivästymisuhan alla olevia, tavoiteaikataulussa eteneviä ja nopeasti eteneviä opiskelijoita.

Yliopistopalvelut tuottavat opintojen etenemistä koskevat seurantatiedot johtoryhmän käsittelyä varten.

IV PERIAATTEET TOHTORIKOULUTETTAVIEN OHJAUKSEN JA OPINTOJEN ETENEMISEN TUKEMISEKSI

13. Tohtoriohjelman johtoryhmä vastaa tohtorikoulutettavien ohjauksen organisoinnista. Ohjaajat sopivat esimiestensä kanssa ohjauksen sisällyttämisestä työsuunnitelmiin.

14. Tohtorikoulutettavien alkuvaiheen ohjaukseen ja neuvontaan kiinnitetään erityistä huomiota. Tohtoriohjelma vastaa siitä, että uudet tohtorikoulutettavat perehdytetään tohtorin tutkinnon ja siihen kuuluvien opintojen sekä väitöskirjatutkimuksen tavoitteisiin, tohtoriohjelman ohjaus- ja seurantakäytäntöihin, tutkimusympäristöön ja siihen miten tulee toimia mahdollisissa ongelmatilanteissa.

15. Jokaiselle tohtorikoulutettavalle nimetään väitöskirjatutkimuksen ohjauksesta vastaava **pääohjaaja** sekä mahdollisesti muita ohjaajia. Tutkinnonsuoritusoikeuden myöntävä tiedekunta nimeää ohjaajat tohtoriohjelman esityksestä.

16. Kaikille tohtorikoulutettaville nimetään **vastuuhenkilö**, joka on tutkinnon myöntävässä tiedekunnassa työsuhteessa toimiva professori tai dosentti ja tuntee Helsingin yliopiston tohtorikoulutuksen ja tohtorin tutkintoa koskevat ohjeet. Vastuuhenkilöksi voidaan nimetä pääohjaaja, mikäli hän täyttää mainitut kriteerit. Vastuuhenkilö nimetään samassa yhteydessä kuin ohjaajat.

17. Vastuuhenkilö

-vastaa yhdessä tohtoriohjelman johtoryhmän kanssa tohtorikoulutettavan ohjausjärjestelyjen jatkuvuudesta

-vastaa siitä, että tohtorikoulutettava on tietoinen tohtorin tutkinnolle asetetuista vaatimuksista sekä väitöskirjan esitarkastus- ja väitösprosessista

-hyväksyy tohtorin tutkintoon kuuluvat opintokokonaisuudet, ellei tohtoriohjelman opetussuunnitelmassa ole nimetty tähän muuta vastuuhenkilöä

18. Tohtorikoulutettava ja ohjaajat laativat ohjausprosessin alussa **ohjaussopimuksen**, joka määrittelee ohjaajan ja tohtorikoulutettavan velvollisuudet, vastuut ja oikeudet sekä ohjaajien välisen työnjaon samoin kuin väitöstutkimuksen aikataulun ja tohtorikoulutettavan ja ohjaajien välisen yhteydenpidon. Ohjaussopimuksen tarkoitus on auttaa ohjaajaa ja tohtorikoulutettavaa keskustelemaan ja sopimaan ohjauksen periaatteista ja käytännöistä niin, että kaikkien osapuolten tehtävät, roolit ja odotukset selkiytyvät. Ohjaussopimusta päivitetään tarvittaessa.

19. Tohtorikoulutettava ja pääohjaaja, mahdollisesti nimetyn vastuuhenkilön tuella, laativat ensimmäisen opiskeluvuoden kuluessa tohtorikoulutettavan **henkilökohtaisen opintosuunnitelman (HOPS)**, joka sisältää muun muassa väitöskirjatyön tavoitteet sekä väitöskirjan ja tutkintoon kuuluvien opintojen suunnitellun aikataulun.

20. Tohtoriohjelman johtoryhmä nimeää kullekin tohtorikoulutettavalle väitöskirjatyön ja opintojen etenemisen tueksi **seurantaryhmän**. Seurantaryhmässä on vähintään yksi dosenttitasoinen asiantuntija ja muita jäseniä. Tohtorikoulutettavalle nimetty vastuuhenkilö voi olla seurantaryhmän jäsen, mikäli hän ei ole väitöskirjatutkimuksen ohjaaja. Ryhmään voi kuulua myös Helsingin yliopiston ulkopuolisia jäseniä. Seurantaryhmä tulee koota ensimmäisen lukukauden aikana tohtoriohjelman johtoryhmän määrittelemällä tavalla.

21. Seurantaryhmän tehtävänä on

- antaa palautetta tutkimustyön ja opintojen edistymisestä
- tukea tohtorikoulutettavan valmistumista tavoiteajassa ja seurata, etteivät muut tehtävät estä väitöskirjatyön etenemistä tavoiteajassa
- tehdä suosituksia työn jatkamisesta tai keskeyttämisestä ja ohjaussuhteisiin tehtävistä muutoksista
- tukea tohtorikoulutettavaa urasuunnittelussa, sekä
- tukea tohtorin tutkinnon laadukasta etenemistä tarjoamalla asiantuntemusta väitöskirjan aihepiiristä

22. Seurantaryhmä kokoontuu vähintään kerran vuodessa tohtoriohjelman tarkemmin määrittelemällä tavalla. Seurantaryhmä tutustuu tohtorikoulutettavan tutkimussuunnitelmaan ja henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan (HOPS) ja keskustelee tohtorikoulutettavan kanssa tutkimustyön ja opintojen edistymisestä, etenemisen aikataulusta ja sitä mahdollisesti hidastavista tekijöistä sekä tohtorikoulutettavan urasuunnitelmista tutkinnon suorittamisen jälkeen.

23. Ohjaajat ja tohtorikoulutettava yhdessä seurantaryhmän kanssa arvioivat vuosittain väitöskirjan etenemisen vaiheen. Arvio kirjataan opiskelijatietojärjestelmään ja arviossa käytetään kolmiportaista asteikkoa seuraavasti:

I vaihe: Väitöskirjatyö on alkuvaiheessa (työstä on tehty 1-49%)

II vaihe: Väitöskirjatyö on noin puolivälissä (työstä on tehty 50-74 %)

III vaihe: Väitöskirja on loppuvaiheessa ja väitös on tulossa 12 kk kuluessa (työstä tehty 75-100%)

24. Ohjaaja voi osallistua seurantaryhmän tapaamiseen, mutta seurantaryhmä keskustelee tohtorikoulutettavan kanssa myös ilman ohjaajaa ja tarvittaessa saattaa mahdolliset ohjaussuhteeseen liittyvät ongelmat tohtoriohjelman johtoryhmän tietoon. Ongelmatilanteiden ratkaisemiseksi kehitetään selkeä hallinnollinen prosessi, jossa huomioidaan tohtorikoulutettavan asema yliopiston opiskelijana ja mahdollisesti työntekijänä. Seurantaryhmää voidaan tarvittaessa konsultoida ongelmatilanteiden ratkaisemiseksi.

25. Tohtoriohjelman johtoryhmä käsittelee vuosittain ohjelmassa opiskelevien opintojen ja tutkimustyön etenemisen tilanteen ja päättää toimenpiteistä, joilla tuetaan tohtorikoulutettavien etenemistä tavoiteaikataulussa. Etenemisen arvioinnissa käytetään seuraavia tietoja: pääohjaajan antama arvio tohtorikoulutettavan opintojen ja tutkimustyön etenemisestä, opiskelijatietojärjestelmään kirjatut opintosuoritukset, tohtorikoulutettavan ilmoitukset pää- ja sivutoimisuudesta sekä tohtorikoulutettavan antamat selvitykset. **Yliopistopalvelut tuottavat opintojen etenemistiedot johtoryhmän käsittelyä varten.**